

1. Vyhodnocení rizika vzniku dekubitů – tabulka dle Bradenové

	1 bod	2 body	3 body	4 body	Body
Smyslové vnímání (schopnost smyslově reagovat na nepohodlí, neklid, na bolest související s tlakem, citlivost pokožky, ... jsou-li pravdivé 2 odpovědi – zvolí se varianta s nižším počtem bodů)	Zcela omezené - nereaguje (nesténá, neucukává) na podněty bolesti, díky snížené úrovni vědomí nebo po utlumení léky NEBO - má omezenou schopnost cítit bolest na téměř celém povrchu těla (vážné poškození míchy)	Velmi omezené - reaguje pouze na bolestivé podněty, není schopen vyjádřit pocity, kromě sténání a neklidu NEBO - má poškození smyslů, což omezuje schopnost vnímat bolest na jedné polovině těla (poškození míchy)	Mírně omezené - reaguje na slovní podněty, ale není vždy schopen vyjádřit pocity nebo potřebu otočit se na lůžku NEBO - má určité poškození smyslů, které omezuje schopnost cítit bolest v jedné nebo obou končetinách	Bez omezení - reaguje dobře na slovní podněty NEBO - nemá žádné smyslové postižení, které by omezovalo schopnost cítit nebo vyjádřit bolest, pocity	
Vlhkost - pocení (stupeň, jak je pokožka vystavena vlhkosti, potu, působení moči, stolice)	Stále propocení - pokožka je trvale ve vlhkém prostředí díky potu, moči apod. - vlhkost je zjištěna pokaždé, když se pacient pohne nebo otočí	Propocení - pokožka je často, ale ne vždy zapocená, vlhká - ložní prádlo se musí měnit více než 2x denně	Občas propocení - pokožka je občas zapocená, vyžadující výměnu ložního prádla přibližně 1x denně	Výjimečně vlhký - pokožka je obvykle suchá - ložní prádlo vyžaduje výměnu pouze v běžných intervalech	
Aktivita (stupeň fyzické aktivity, pohyblivost)	Upoutaný na lůžko - zcela upoutaný na lůžko	Upoutaný na vozík - schopnost chůze silně omezena nebo je nemožná - není schopen udržet rovnováhu a nebo se mu musí pomoci posadit se na židli nebo na vozík	Občas chodí - občas během dne chodí, ale na velmi krátkou vzdálenost, s pomocí nebo bez pomoci - tráví po většinu dne na lůžku nebo na vozíku	Chodí často - chodí ven mimo pokoj nejméně 2x denně a na pokoji nejméně 1-2 hodiny během ranních hodin	
Pohyblivost (schopnost změnit a ovládat polohu těla)	Úplně imobilní - sám neudělá jakýkoli i jednoduchý pohyb tělem nebo končetinami bez pomoci	Velmi omezená - dokáže občas mírně změnit polohu těla nebo končetiny - není schopen samostatně udělat opakované nebo zásadní změny polohy těla	Mírně omezená - dokáže provést časté, i když malé změny polohy těla nebo končetiny samostatně bez pomoci	Bez omezení - dokáže provést zásadní a časté změny polohy těla zcela bez pomoci	
Výživa (profil obvyklého příjmu stravy, ... jsou-li pravdivé 2 odpovědi – zvolí se varianta s nižším počtem bodů)	Velmi špatná - nikdy nesní všechno jídlo, těžko sní více než 1/3 podaného jídla - přijme 2 porce nebo méně bílkovin (maso nebo mléčné produkty) - málo pije tekutiny - nepřijímá tekuté doplňky stravy (Nutridrink apod.) NEBO - dostává výživu infuzemi nebo „gastro“ sondou déle než 5 dní	Dost nepřiměřená - výjimečně sní celou porci a obvykle sní pouze ½ z podaného jídla - příjem bílkovin je omezen pouze na 3 porce masa nebo mléčných produktů denně - občas užívá doplňky stravy (Nutridrink apod.) NEBO - přijímá méně než podané množství tekuté stravy nebo stravy z lahve	Přiměřená - sní více než polovinu většiny podávaných jídel - sní denně až 4 porce bílkovin (maso, mléčné produkty) - občas odmítne maso, ale obvykle sní přílohu, je-li mu nabídnuta NEBO - přijímá stravu z lahve nebo speciální dietu, která kryje výživové potřeby pacienta	Výborná - sní většinu všech jídel, nikdy jídlo neodmítá - obvykle sní 4 nebo více porcí masa a mléčných produktů denně - občas jí i mezi jednotlivými jídly - nevyžaduje vitaminové doplňky, přílohy	
Tření a stříh (pohyb po podložce, na lůžku, na vozíku)	Problém - vyžaduje střední až úplnou pomoc při pohybu - úplné vyzvednutí bez posouvání po prostěradle není možné - časté sklouzávání na lůžku, židli, vozíku, vyžadující časté vyzvedávání s úplnou pomocí druhé osoby - křečovitost (spasticita), kontrakce NEBO - neklid, spasticita vede k častému tření pokožky o podložku	Potenciální problém - pohybuje se velmi špatně nebo vyžaduje částečnou pomoc - během pohybu pokožka klouže do určitého stupně proti prostěradlu, židli, překážce, apod. - dokáže se většinou relativně dobře posadit na lůžku nebo na židli - občas sklouzává dolů	Bez zjevných potíží - na lůžku a na vozíku se pohybuje samostatně - má dostatečnou svalovou sílu pro vyzvednutí se na lůžku a vozíku - udrží postavení končetin po celou dobu jak na lůžku, tak na vozíku, na židli		

Datum:

Součet bodů:

2. Vyhodnocení rizika vzniku dekubitů – tabulka dle Nortonové (modifikovaná)

	1 bod	2 body	3 body	4 body	body
Schopnost spolupráce (motivace)	Žádná	Velmi omezená	Omezená	Plná	
Věk (let)	nad 60	pod 60	pod 30	pod 10	
Stav pokožky	Rány, alergické rozedření kůže	Vlhká	Suchá, šupinatá	Normální	
Přidružené onemocnění	Trombóza, onemocnění tepen, nádory	Roztroušená skleróza, obezita	Poškozená imunita, horečky, cukrovka	Žádné	
Fyzický stav	Velmi špatný	Špatný	Zhoršený	Dobrý	
Psychický stav	Bezvědomí	Zmatený	Apatický	Bdělý	
Aktivita	Ležící	Upoután na vozík	Chodící s doprovodem	Chodící	
Pohyblivost	Žádná	Velmi omezená	Mírně omezená	Neomezená	
Inkontinence	Moč a stolice	Obvykle moč	Občas	Není	
Riziko dekubitů dle Nortonové				Celkem bodů	

Datum:

Celkem bodů (Nortonová):

Celkem bodů (Bradenová):

Při hodnocení stavu pacienta se postupuje po řádcích, v 1.sloupci je uvedena dotazovaná oblast, v dalších 4 sloupcích potom vyjádření stavu pacienta v dotazované oblasti, bodové ohodnocení (1-4) odpovídající stavu pacienta se uvádí v pravém sloupci. Nakonec body v pravém sloupci sečtete a níže zhodnotíte stupeň rizika vzniku dekubitů u Vašeho pacienta nebo rodinného příslušníka.

Je-li zjištěno střední a vyšší riziko, je pacient ohrožen vznikem dekubitů a je nutné začít s realizací preventivních a léčebných opatření – viz dále.

Riziko vzniku dekubitů dle Nortonové:	Riziko vzniku dekubitů dle Bradenové:
žádné (více než 26 bodů)	---
nízké (25-24 bodů)	nízké (23-20 bodů)
střední (23-19 bodů)	střední (19-16 bodů)
vysoké (18-14 bodů)	vysoké (15-11 bodů)
velmi vysoké (13-9 bodů)	velmi vysoké (10-6 bodů)
Počet získaných bodů:	Počet získaných bodů:

Hodnocení rizika vzniku dekubitů je vhodné za určité časové období opakovat, aby se zjistilo, zda došlo k nějaké změně proti poslednímu hodnocení stavu pacienta.

3. Vyhodnocení rizika vzniku dekubitů – preventivní opatření dle stupně rizika

Nízký stupeň rizika vzniku dekubitů:

- časté polohování pacienta - je-li pohyblivý, polohuje se sám, jinak podle plánu polohování
- maximální mobilizace, je-li možné, nezůstávat celý den na lůžku, podporovat pohyb pacienta
- chránit paty proti otlakům (podkládat)
- prevence proti vlhkosti (pot, moč), zajistit **výživu** a ochranu proti **tření a střížnímu efektu** u pacienta na lůžku
- používat vhodné antidekubitní podložky, matrace, podložky Roho na vozík, na židli
- pokud jsou přítomné další rizikové faktory – **pokročilý věk, horečka, ztráta imunity, špatné stravování a špatný příjem bílkovin, diastolický tlak pod 60, nestabilní krevní tlak, mimotělní plicní ventilace, kardiovaskulární onemocnění, velké nesnesitelné bolesti** – **POTOM** přesunout do vyššího stupně rizika (střední stupeň rizika)

Střední stupeň rizika vzniku dekubitů:

- aplikovat vše, co u předchozího stupně a dále:
- časté, systematické a plánované polohování pacienta v pravidelných intervalech, alespoň 1x denně kontrolovat místa ohrožená vznikem dekubitů (podle sestaveného písemného plánu polohování)
- používat pěnové (molitanové) klíny a podložky pro boční polohování v úhlu 30°
- pokud jsou přítomné další rizikové faktory – **viz výše** – **POTOM** přesunout do vyššího stupně rizika (vysoký stupeň rizika)

Vysoký stupeň rizika vzniku dekubitů:

- aplikovat vše, co u předchozího stupně a dále:
- zkrátit intervaly mezi změnou poloh, kontrolovat místa ohrožená vznikem dekubitů několikrát denně
- používat aktivní antidekubitní matrace a podložky
- pokud jsou přítomné další rizikové faktory – **viz výše** – **POTOM** přesunout do vyššího stupně rizika (velmi vysoký stupeň rizika)

Velmi vysoký stupeň rizika vzniku dekubitů:

- aplikovat vše, co u předchozího stupně a dále:
- zkrátit intervaly mezi změnou poloh, kontrolovat místa ohrožená vznikem dekubitů při každé změně polohy
- používat **kvalitní** aktivní antidekubitní matrace a podložky na vozík (Roho), má-li pacient silné bolesti v klidu nebo prudké bolesti vyvolané polohováním nebo dalšími rizikovými faktory
- POZOR** - ani nejlepší aktivní antidekubitní matrace nebo postel nenahradí kvalitní polohování a komplexní péči

Zvládání vlhkosti

- použít vhodné zábrany a prostředky proti pronikání vlhkosti (savé podložky, pleny, kalhotky, vložky apod.)
- používat podložní mýsy, láhve na močení a mýsy na stolici
- pravidelně podávat tekutiny (např. v souvislosti s polohováním, při změně polohy)

Zvládání výživy

- zvýšit příjem bílkovin (maso, mléko)
- zvýšit kalorickou hodnotu stravy
- podávat vitamínové doplňky (multi-vitamíny, vitamín A, C, E, Nutridrink, Nutrilac)
- sledovat příjem stravy a ihned reagovat na nedostatek výživných látek
- porady s dietní sestrou (odd.klinické výživy)

Zvládání tření a střížního efektu

- nezvedat podhlavník u lůžka výše než 30° (kromě podávání stravy)
- instalovat nad lůžko hrazdičku, je-li to nutné a žádoucí
- používat volné prostěradlo (podložku) pro zvedání (posouvání) pacienta na lůžku
- chránit lokty, kotníky, paty pokud jsou vystaveny tření a tlaku
- používat boční polohy s natočením těla 30°

Zvládání ostatní pečovatelské činnosti

- v žádném případě nemasírovat začervenalé kostní prominence (části těla s minimální vrstvou tukové a svalové tkáně)
- nepoužívat kruhové podložky (např. nafukovací kroužky)
- zajistit dostatečný příjem tekutin
- zabránit vysychání pokožky (zajistit dostatečnou vlhkost v místnosti, ošetřovat pokožku vhodnými krémy, oleji, pleťovými mléky)

4. Barthelův test všedních činností (test soběstačnosti):

Činnost, stav	Hodnocení zvládnutí činnosti	Počet bodů
1. Příjem stravy, tekutin	Nají se, napije se sám	10
	Nají se, napije se s pomocí druhé osoby	5
	Nedokáže (nutno krmit, gastrická sonda, apod.)	0
2. Oblékání	Oblékne se sám	10
	Oblékne se s pomocí druhé osoby	5
	Nedokáže	0
3. Osobní hygiena	Zvládne sám nebo s pomocí druhé osoby	5
	Nedokáže	0
4. Koupání	Zvládne sám nebo s pomocí druhé osoby	5
	Nezvládne	0
5. Vyprazdňování moči	Kontinentní (močení zvládne sám bez problémů)	10
	Občas inkontinentní (únik moči)	5
	Trvale inkontinentní (vyprazdňování neovládá)	0
6. Vyprazdňování stolice	Kontinentní (stolici zvládne sám bez problémů)	10
	Občas inkontinentní (únik stolice)	5
	Trvale inkontinentní (vyprazdňování neovládá)	0
7. Použití WC	Zvládne sám	10
	Zvládne s pomocí druhé osoby	5
	Nedokáže	0
8. Chůze po schodech	Zvládne sám bez pomoci	10
	Zvládne s pomocí druhé osoby	5
	Nedokáže	0
9. Přesun lůžko -> židle/vozík	Zvládne sám	15
	Zvládne s malou pomocí druhé osoby	10
	Přesun na vozík s dopomocí druhé osoby, vydrží sedět	5
	Sám se přesunout nedokáže	0
10. Chůze po rovině	Ujde více než 50 m	15
	Dokáže jít s pomocí druhé osoby	10
	Dokáže jet sám na vozíku	5
	Nedokáže sám zvládnout	0

Zaškrtněte počet bodů u každé položky a po ukončení testu body sečtěte

Datum:

Celkem bodů:

Hodnocení:

0 – 40 bodů = velmi silně závislý na pomoci druhé osoby v základních všedních činnostech

45 – 60 bodů = středně závislý, středně soběstačný

nad 60 bodů = nízká závislost nebo soběstačný, nezávislý na pomoci druhé osoby